

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

MacDonald - žrtev brezposelnosti

Nad enomilijonska množica brezposelnih je z majskimi volitvami v letu 1929 postavila na vlado škota Ramsaya Mac Donalda in lahko rečemo, da ga je v nedeljo prav ta množica, ki je med tem časom narasla preko dveh milijonov, strmoglavila. Mac Donald je padel ob vprašanju angleške brezposelnosti.

V sklad za brezposelne plačajo vsak teden podjetnik 8 pence, delavec 7 pence in država 7 pence in pol. V marcu tega leta so stali nezaposleni delavci 9 in pol milijona funtov, od katerih so delavci in podjetniki plačali samo dva milijona, ostali znesek pa država. V smislu poročila takozvanega odbora za varčevanje, v katerem so zastopane vse angleške stranke, bo znašal primanjkljaj v državnem proračunu okoli 120 milijonov funtov. Da se ta primanjkljaj, ki se navaja kot glavni vzrok nestalnosti angleške funta, izloči, predlaga omenjeni odbor, naj vlada za 20% zniža prispevek k skladu za brezposelne in tako prihrani 68.500.000 funtov; zato pa se mora zvišati prispevek delavcev in podjetnikov, in sicer za v sklad brezposelnih kakor tudi za socialno zavarovanje. Okoli 13 milijonov naj bi vlada prihranila z znižanjem plač učiteljem in profesorjem, osem milijonov pri cestah, tri milijone pri armadi in mornarici ter en milijon pri pokojninah.

Za rešitev tega vprašanja, to je komu naj država utrga zahtevani prihranek 120 milijonov funtov, je Mac Donald napovedal narodu idealno geslo, naj to breme nosijo vsi Angleži enakomerno: 120 milijonov naj se razdeli med vse stanovne sorazmerno po njihovem premoženju. V načelu so bile vse tri angleške stranke za to rešitev, borba je začela med njimi šele, ko je bilo treba vprašanje rešiti praktično. Konservativci so zahtevali, da mora vlada izvesti politiko varčevanja, to se pravi, da mora izdatke skrbno ne pa dohodkov zvišati. Vedeli so dobro, da je odbor za varčevanje predlagal v prvi vrsti znižanje prav tistih postavk v državnem proračunu — podpore brezposelnim, socialno zavarovanje in plače učiteljev — ki režejo v živo angleške nižje sloje, med katerimi ima Mac Donaldova delavska stranka največ pristašev. Če bi se Mac Donaldova vlada odločila za predloge odbora za varčevanje, ki so si jih osvojili konservativci, bi zadel v prvi vrsti svoje volivce, ki bi tega pri prihodnjih volitvah ne pozabili, in s tem udarila svojo lastno stranko. Laburisti seveda niso šli na limanice in vlada je po svojem tisku ponovno zanimala vesti o znižanju podpor brezposelnim. Določen program za ozdravljenje sedanje finančne krize ni znan, ker ga vlada sploh ni objavila.

Vlada bi bila rada zvišala uvozno carino na vse predmete za 10% in tudi dohodninski davek. S tem pa je prišla v zagato, iz katere ni bilo izhoda. Za zvišanje carin bi morda dobila v zbornici večino. Toda za ta predlog bi glasovali kompaktno le konservativci, ki so znani zagovorniki carin, to je opozicija, med tem ko bi proti njemu glasoval velik del laburistov in liberalci, saj je znano, da so liberalci in laburisti (med njimi ministri Snowden in Graham) pristaši brezcarinskega sistema. V tem primeru bi se znašel Mac Donald v parlamentu v silno mučnem položaju, ko bi mu obrnili hrbet lastni poslanci. Proti povišanju dohodninskega davka, ki bi zadel v prvi vrsti kapitaliste in industrijo sploh, pa bi glasovali konservativci in del liberalcev, tako da bi predlog propadel.

Mac Donald se je skušal rešiti z zavlačevanjem. Ker je kot državnik videl, da ni iz krize drugega izhoda, kakor da tudi njegova stranka doprinese nekaj žrtev, je skušal prepričati svoje ministre, da je treba vsaj deloma znižati državni prispevek za sklad brezposelnih in zvišati prispevke delavcev in podjetnikov. Sam ni hotel prevzeti odgovornosti za tako dalekosežen ukrep in je zato vprašal za privoljenje Delavske strokovne zveze (Trades Unions). Izvršilni odbor je odgovoril, da mora o vprašanju odločiti izreden občni zbor. Res je bil občni zbor sklican za 7. septembra. Toda dogodki so med tem Mac Donalda prehiteli. Konservativci so uvideli, da gre za golo taktično potezo žilavega škota; stališče Trades Unions, ki zahtevajo celo, da vlada sama prevzame vse stroške za brezposelne, je bilo pač znano. Konservativni tisk je kazal čedalje bolj znake nervoznosti in celo silno previdni »Times« je zahteval od Mac Donalda takojšnje odločitve, češ, da je država v veliki nevarnosti in državni primanjkljaj še večji kakor ga vlada izkazuje; vsako cincanje je škodljivo in Mac Donald mora na dan s svojim načrtom za ozdravljenje financ. V sredo se je vlada sporazumela glede načrta, v četrtek ga je predložila opozicijskim strankam, v soboto bi se morala vršiti skupna seja vseh treh strank. Toda Mac Donald je v četrtek odletel na oddih v svoj rojstni kraj Lossiemouth očitno, da bi pridobil na času. V petek je bil pozvan iz Pariza Baldwin, načelnik konservativcev in v soboto je izšel v »Times« omenjeni članek, v katerem je urednik očital Mac Donaldu, da v tako kritičnih trenutkih ni časa za dopuste... S tem so prešli konservativci v ofenzivo in so bile vladi ure šete. Kraljev prihod je napovedal Mac Donaldovo ostavko. Po poročilih iz Londona je skušal Mac Donald še na zadnji seji laburistične vlade v nedeljo zvečer prodreti s predlogom za znižanje podpor brezposelnim, proti predlogu je nastopilo kar osem ministrov. Mac Donald, ki je nad dve leti tako spretno vodil svoj čoln skozi huđe viharje, ki je s pomočjo liberalcev, s katerimi ni imel niti določenega dogovora, vselej znal najti

Padec delavske vlade v Angliji

Napovedujejo vlado narodnega edinstva z MacDonaldom na čelu

London, 24. avg. tg. MacDonalдова vlada je demisionirala. Ob 10 dopoldne so drug za drugim prišli v Buckinghamsko palačo ministrski predsednik MacDonal, potem pa Stanley Baldwin in sir Herbert Samuel. Pred palačo so se zbirale tisočglave množice. Vsi trije voditelji strank so ostali pri kralju tri četrti ure in so se poslovlili od kralja opoldne. Tedaj se je začela seja ministrskega sveta, na kateri so se posvetovali o obliki in o sestavi kabineta, ki naj vodi Anglijo v prihodnjih mesecih, dokler se ne premaga akutna kriza. Seja kabineta je trajala samo par minut, in ko so ministri zapustili dvorano v Downing Streetu, so izjavili raznim časnikarjem, ki so jih čakali: »Vse je končano! Odstopili smo!«

Iz konservativnih krogov se čuje, da je Baldwin izjavil, da je pripravljen staviti se MacDonaldu kot šefu vlade na razpolago v »narodnem kabinetu«, čegar program za premaganje akutne krize lahko podpiše. Ta njegova omejitev je pomembna, ker kaže, da nihče sedaj ne pričakuje dolgotrajne vlade. Za to vlado je določena gotova narodna naloga, in ko bo ta izvršena, preneha medstrankarski

mir. S to rešitvijo se hoče preprečiti, kar itak hoče vsaka stranka preprečiti v sedanjem položaju, že iz razlogov javnega mira in hitrega dela, to je: splošne nove volitve. Za konservativce ima razen tega še to korist, da prevzame odgovornost za sedaj potrebne korake mož, ki sedaj zastopa v javnosti delavsko stranko, ki je še sedaj njen šef in pa tudi šef vlade.

London, 24. avg. tg. Kariera druge angleške vlade je končana. Njena vlada se je začela po presenetljivem volivnem uspehu delavske stranke dne 30. maja 1929 in je bila tedaj mogoča zato, ker so se liberalci, ki bi bili sicer s konservativci še vedno tvorili večino, branili sestaviti z njimi koalicijsko vlado in se tudi niso hoteli odločiti, dati konservativnemu Baldwinovemu kabinetu brezpogojno svojo parlamentarno podporo. Delavska vlada je bila danes opoldne končana, ne pa radi kakega poraza v parlamentu, kateremu je že večkrat komaj ušla, temveč radi akutne poostitve finančno-politične krize v času, ko parlament ni zboroval. Delavska vlada pojde, njen šef MacDonal pa ostane, vsaj za sedaj se zdi tako. Voditelj delavske stranke bo prevzel v tako težki državni krizi pred-

sedstvo v koalicijskem kabinetu, kakor je bil to storil svoječasno liberalce Lloyd George v neki drugi težki krizi med svetovno vojno. Če ne bi bil Lloyd George danes bolan, kdo ve, ali ne bi zopet poklicali njega. Tedanja Lloyd Georgeova odločitev in potem sledenja dejanja so napravila Lloyd Georgea za rešitelja domovine v težkih časih. Toda njegova stranka tedanjega preloma svojih načel ni nikdar več premagala, in ker v parlamentarno vladani državi omogoča oblast samo stranka vodilnih osebnosti, ni Lloyd George kljub svoji nadarjenosti in svojim zaslugam prišel več do oblasti. Ali se bo zgodilo z MacDonaldom prav tako? Na to vprašanje je vsekakor treba odgovoriti z »da«. Danes se je začelo tretje predsedstvo MacDonalda, ki bo obenem tudi zadnje. In če bo uspešno, če bo danes ad hoc sestavljena vlada premagala svojo ogromno nalogo, bo to zanj vsaj slavna vlada. V angleški zgodovini bo živel kot zvest služabnik svoje države. Delavska stranka pa si bo poiskala novega voditelja. Med novimi voditelji bodo našli marsikoga, ki je še pred tremi tedni sedel z MacDonaldom na vladni klopi, pa je danes izstopil iz njegovega kabineta.

Šahovski turnir na Bledu

Aljehin premagal Tartakowerja in s tem prevzel vodstvo
Pirc izgubil proti Spielmannu - Kashden: Vidmar remis

Bled, 24. avg. Šahovska arena na Bledu je bila danes pomaknjena za eno nadstropje nižje. Krasno sprejemno dvorano so zamenjali s prijazno restavracijsko dvorano v hotelu. Vsi mojstri so bili s premestitvijo zadovoljni, kajti v sprejemni dvorani je bilo preveč hrupa, oni pa potrebujejo pri svojem intenzivnem delu popoln mir. Na novem bojišču se je torej vršilo danes drugo kolo.

Izgleda, da si hoče madžarski mojster Maroczy, kot najstarejši udeleženec blejskega turnirja, pridržati pravico, da o njem najprej poročamo. Včeraj si je priboril s svojim remijem v 28 potezah z dr. Tartakowerjem rekord, da je odigral najprej, danes pa je svoj včerajšnji rekord zboljšal za celih deset potez. Z dr. Astalošem je remiziral že pri 8 potezah. V španski igri, ali bolje v igri s štirimi konji sta oba mobilizirala že v prvih potezah svo kavalერიjo ter se lepo razvila. Nato sta menjala hitro vse težke figure in rezultat obilnega klanja je bil remis. Maroczyju je najbrž do tega, da se izkaže napram svojim zbranim kolegom le kot enakovreden nasprotnik. Zato prav rad prepusti svojim nasprotnikom pol teške in zanimivo bo, kaj bo počel, če bo kdaj zahteval od njega kdo celo točko.

Ruski velemojster Bogoljubov, ki se je včeraj slabo odrezal z našim velemojstrom Vidmarjem, se je danes rehabilitiral. Žrtev njegove rehabilitacije je bil belgijski mojster Colle in to kljub temu, da se je isti branil z vsemi močmi. Bogoljubov je igral zelo lepo in je ravno tako razorožil nasprotnika v 34. potezi.

Težko borbo je imel naš dr. Vidmar z Američanom Kashdanom. Kashdan je po otvoritvi — tehničen izraz je damski gambit — žrtvoval v središčni kmeta za napad. Vidmar je mirno pariral, dal kmeta nazaj in likvidiral. Ostal mu je močan prost kmet, toda Kashdan je spretno centraliziral svojega kralja, blokiral nevarnega kmeta, in mojstra sta sklenila remis tik pred opoldansko pavzo.

Hrabro, toda nesrečno se je boril mladi Pirc

proti damskemu gambitu, ki je v partiji s Spielmannom izbral slovansko obrambo. Gambitnega kmeta je sprejel in ga obdržal do konca partije. Pri tem si je pa razbil damsko krilo. Podoben napad s kmetom je napravil na kraljevem krilu, ki si ga je tudi tako razbil, da na to krilo ni mogel roširati. Igral je riskantno ter močno in si je na damskem krilu ustvaril po večini proste kmete. To bi moralo zadostovati za zmago, toda v 32. potezi je napravil grobo napako, izgubil kvaliteto ter prešel radi nezavarovane pozicije svojega kralja v velike težave. Spielmann se je dobro zavedal svoje šanse, napravil strašen napad in porazil Pircu kmalu popoldne.

Najstrašnejša borba pa je bila med dr. Aljehinom in Tartakowerjem. Dr. Tartakower se je za Aljehinovo prvo potezo e2—e4 branil s Karo-Kahnovo obrambo. Po izredno trdi borbi je Aljehin izoliral črnega kmeta in ga strahovito napadel. Tartakower se je izborno branil in izvedel menjavo tega kmeta. Aljehin je ostal le še v opozicijski premoci, katero je pa z vidnim naporom izredno fino izkoristil ter dobil na a liniji kmeta. S tem je bila partija odločena. Ves napor dr. Tartakowerja je bil sedaj zaman in je proti koncu izgubil še enega kmeta, nakar se je kmalu udal. Mnogoštevilni gledalci so z obudovanjem gledali, kako svetovni prvak zmaguje. Aljehinova zmaga je napravila lep vtis.

Slednjič se je boril Kostić s Stolzom, ki je napravil grdo napako. Izgubil je kmeta in to bo najbrž zadostovalo. Partija je bila prekinjena.

Izborno se je držal češki mojster Flohr proti svojem šahovskemu učitelju Njemeviču. Njemevič je igral zelo potrpežljivo ter dosegel žele v končni premoci. Ob prekinitvi ima dva kmeta več, tako da je bil izid jasan. Stanje po drugem kolu:

Dr. Aljehin 2, Spielmann 1 in pol, Bogoljubov 1 (1), Kashdan, Maroczy, Pirc, Astaloš 1. dr. Vidmar, Kostić pol (1), dr. Tartakover pol, Flohr 0 (2), Niemkovič, Colle, Stoltz 0 (1).

Kakor ob vesoljnem potopu

Prebivalstvo zapašča Hankov, ki je izgubljen — Poplave tudi v provincah gornjega Jangcekianga

Sangaj, 24. avgusta. Upanje, da bo nivo Jangcekianga padel, se zalibog ni uresničilo, ampak je voda narasla na 53 in pol čevljev, kar znači vsekakor rekord. Voda je razrušila še zadnje pomožne jezove. Ker so vode poplave največji del skladišč, je vprašanje preskrbe prebivalstva in beženecov z živili slej ko prej akutno. Zdravstvene razmere so naravnost obupne, ker greznice, razkrajajoči se trupi živali in druge snovi, ki plavajo po vodi, okužujejo ozračje.

Položaj v mestu Hankovu je postal sedaj tako kritičen, da prebivalstvo samo izpraznjuje mesto, ker se je bati, da ga bo Jangcekiang popolnoma poplavlil. Začenjajo se podirati tudi velike in solidne hiše in sta se podrla dva hotela, v katerih je bilo nastanjenih veliko beženecov, ki so pri tem našli smrt.

O obsegu poplave šele sedaj prihajajo poročila. Izve se, da so poplavljeni tudi provincy Honan, severni Anhvej, severni Kjangsu in Santung.

večino v zbornici, je spodsnel pri istem vprašanju, ki ga je spravilo na krmilo, pri vprašanju brezposelnosti.

Napoveduje se vlada konservativcev, ki bi jo podpirali liberalci. Ta rešitev krize je najbolj verjetna. Očitno je to volivna vlada. Konservativci bodo skušali izrabi veliko gospodarsko stisko, ki se je pod Mac Donaldovo vlado čedalje bolj stopnjevala — seveda ne po njegovi krivdi — v svoje namene s tem, da razpišejo volitve in okrepijo svojo moč v poslanski zbornici. S tem namenom so skušali že 16. aprila tega leta vreči vlado in so tedaj predlagali nezaupnico Mac Donaldu, češ, da ni zadovoljivo pobijal brezposelnosti.

Tukaj je poplavo povzročila reka Hvaj. Samo v provincah Honan in Anhvej je poplavljenih 20 okrajev, v katerih je uničena vsa žetev in so poškodovana vsa mesta in vasi. V provinci Kjangsu pa je poplavljen rodovitno ozemlje 10.000 kvadratnih milj. Voda stoji tukaj 3 do 10 čevljev visoko in seveda tudi ne bo mogoče posejati ozimine. Škoda, ki jo je napravila reka Hvaj, ni nič manjša kakor ona, ki jo je napravil Jangcekiang.

Poroča se, da je poplavljen tudi provinca Sehvan in sploh vsi okraji ob zgornjem toku Jangcekianga, kjer je med mestom Cehov in Fušan poplavljen vsa zemlja in kjer je utonilo nad 10.000 ljudi. Glavno mesto province Sehvan, Cengtu, je tako poplavljen, da po vseh ulicah plavajo veliki čolni.

V Vučangu blizu Hankova je utonilo okoli 1000 beženecov iz Hankova, ki so bili nastanjeni v barakah. Smrt je doletela nesrečneže v par minutah, ker so se barake hipoma podrle radi ogromnega

Tako trdega oreha kakor je danes na Angleškem vprašanje brezposelnosti, Mac Donald ni zmoget, ker pač ni mogel delati čudežev. Njega rešitev je videl v ozdravljenju svetovne gospodarske krize, ki ga more zagotoviti le konsolidacija mira. In njegove zasluge v tem pogledu ne bo mogel nihče zanikati. Po svojem nastopu je razvil silno živahno akcijo na polju zunanje politike, podal se je sam v Ameriko, da zbliža anglosaška naroda, pripravil je londonsko pomorsko konferenco, ni se ženiral poti v Berlin in tudi na Balkanu se je angleška diplomacija vselej trudila za konsolidacijo mira.

pritiška vode, ko se je porušil jez preko Jangcekianga. Do sedaj je v vučangskem okraju po uradni cenitvi deloma utonila deloma umrla od gladu ter od kolere in griže najmanj tretjina prebivalstva.

Vlada namerava v svrhu pomoči prebivalstvu poplavljenega ozemlja razpisati notranje posojilo 10 milijonov dolarjev.

Hankeou, 24. avg. AA. Reka naplavlja dnevno na tisoče človeških trupel. Boda in pomankanje beguncev sta nepopislj. Med begunci so začele razsajati razne infekcijske bolezni, tako da je število človeških žrtev vedno večje.

Kaj nam obeta general Balbo

Rim, 24. avg. V Italiji so se začele velike vojaške vaje zračnega brodogoja. Vaj se udeležujejo okoli 900 aeroplanov. Med aeroplani so aeroplani za nočno bombardiranje, za bombardiranje podnevi, za poizvedovalno službo, za napade na zemlji, za zasledovanje po suhem, za zasledovanje po morju, za bombardiranje ladij itd.

Vodja vaj, general Balbo, je izjavil časnikarjem, da se te vaje opirajo na sledeča načela: Niti armade na kopnem niti vojno brodogoja, naj je še tako močno, se ne moreta z uspehom ustavljati grozečemu naletu aeroplanov. Zoper napadalno maso aeroplanov pomaga samo enaka aeroplanska protiarmeda. Zato je pri sedaj vršitih se vajah v Italiji 900 aparatov broječa masa letal razdeljena v dve enaki skupini A in B. Niti nepreglednost terena, niti najvišje gore, niti viharji ne morejo veliki zračni armadi zastaviti poti v osrčje sovražničkove dežele. Eden glavnih vojnih ciljev bodoče aeroplanske armade je bombardiranje glavnih mest, trdnjav in luk sovražnika kakor tudi uničevanje prometnih sredstev globoko v ozadju sovražničkove armade. Aeroplani bodo večinoma izvršili svoje velike napadalne lete ponoči.

»Te vaje,« je dejal general, »ne bodo samo dale dragocenegega naučnega materiala za bodočnost, ampak bodo tudi prebivalstvu Italije pokazale vso mogočnost našega zračnega orožja in obenem pred očile uspehe kakor tudi nevarnosti, ki jih prinaša s seboj zračna vojna.«

Bavarska brani samobitnost

Pariz, 24. avg. AA. Havas poroča iz Monakovega, da je predsednik bavarske vlade Held energično zavrnil načrt nemške vlade o reformah, ki bi pruski vladi zagotovile nadmoč nad ostalimi nemškimi državnicami. Held je izjavil, da je naj-energičnejše proti takemu absorpiranju s strani Prusije.

Dunajska vremenska napoved. Vreme se bo poslabšalo. Najprej bo soparno, potem pa deževno.

LJUBLJANSKI VELESEJEM

„Ljubljana v jeseni“ „Kraljev teden“

29. VIII. — 9. IX. 1931

Posebne razstave: Tujski promet, razstava slovenskih mest. / Kmetijstvo (mlekarnstvo in sirarstvo, jajca, čebelarstvo, vinarstvo, zelenjadstvo, perutnina, kuni, kmetijski stroji). Higijena. / Novodobno gospodinjstvo. / Po-hištvo — stanovanjska in hotelska oprema. Industrijski in obrtni oddelek.

Za časa vselejsej velike slavnosti »KRALJEV TEDEN«. (Opeerne in dramske predstave na prostem, glasbeni festivali i. t. d.)

Legitimacije po Din 30.— prodajajo denarni zavodi, železniške postaje, trgovske organizacije, biljetarno »Putnika«, velesojemski urad.

50% popust na železnice. / Razstavišče obsega 40.000 m², 10 razstavnih zgradb. Stanovanja preskrbljena.

Brez kompasa . . .

Španska vlada bi rada šla — Severne province so se spuntale
Nesposobna skupščina

Madrid, 24. avg. Spor, ki je nastal med predsednikom vlade Zamoro in ustavodajno skupščino, se je poravnal. Kakor je znano, je ministrski predsednik mnenja, da naj ustavodajna skupščina ne sodi faktorjev bivšega monarhističnega režima radi kršenja ustave, ker je večina itak zbežala iz dežele, ostale kršilive pa so preveč malenkostnega značaja, da bi se z njimi pečala zbornica, ampak zadostuje navadno sodišče. Tudi je predsednik vlade prevzel nase odgovornost za to, da je kralju in bivšim ministrom pomagal zbežati. Tudi bi taka razprava v zbornici samo ovrhala potrebno delo na konsolidaciji republike. Skupščina pa dolgo časa ni hotela odnehati, ker so si republikanski poslanci pridobili večino volitev najbolj z demagogično obljubo, da bodo vsi funkcionarji bivšega režima nesumljivo kaznovani. Ker pa republikanska večina konstituantne absolutno ne more riskirati preloma z ministrskim predsednikom, kar bi pomenilo popoln krah republike, katera bi nenkrat ostala brez večine, zato se je sedaj skupščina vendarle postavila na stališče ministrskega predsednika. Poslanec Madariaga je izjavil, da se ljudstvo v sedanjem trenutku veliko bolj zanima za eno krompirja, ki se je silno podražil, nego za politično odgovornost bivšega režima. Na ta način je vlada izvajala v skupščini zmago, katera okrepila njen položaj. So pa zlobni jeziki, ki trdijo, da bi bila vlada raje videla, če bi bila v tem vprašanju pogorela, zato da bi imela dober povod, da odstopi, ker je njen položaj čedalje težji.

Kulturnohojni paragrafi ustavnega načrta so namreč povzročili med katoliki veliko razburjenje. To razburjenje se je povečalo, ko je vlada izdala odredbo, da se cerkveno premoženje ne sme prodajati in da se tudi ne smejo vršiti operacije z bančnimi depoziti. Vlada opravičuje to odredbo z dokumenti, ki jih je baje našla pri pomožnem škofu mesta Vitoria, ki da je hotel po nalogu v Francijo izgnanega kardinala Segura odnesti nekaj cerkvenega denarja v Francijo. Katoliki pa proti temu ogorčeno protestirajo, ker je to poseg v svobodno razpolaganje Cerkve s svojim premoženjem, katerega parlament ni odobril kakor tudi se ni sprejel od komisije predlagane konfiskacije cerkvenega premoženja. Katoliško časopisje je začelo ostro kampanjo proti tiranski samovoljnosti frimasonske vlade, ki vsem drugim dovoljuje, kar Cerkvi odreka.

Največje razburjenje so odredbe vlade povzročile v baskijskih provincih in v Navari. Tam so proticerkvene odredbe vlade dale monarhistom povod za propagando, ki zavzema take dimenzije, da je vlada poslala v severne province osem pehotnih bataljонов v popolni bojni opremljeni. Vlada pa nima poguma, da bi priznala vzrok te odredbe, ampak jo opravičuje s tem, da v Andaluziji in v Kataloniji, kjer so te čete bile dozdaj stacionirane, vlada tako vročina, da jih je bilo v svrhu nadaljevanja normalnih vojaških vaj treba poslati v hladnejše podnebje.

V Barceloni kakor tudi v Andaluziji so konflikti med delavci in delodajalci stekoprej na dnevnem redu. Andalusijski koloni se vedno zastajajo na obljubljeno agrarno reformo. Polkovnik Macia se v Madridu posvetuje dalje

o katalonskem avtonomnem statutu in je dolgo konferiral s finančnim ministrom glede finančnega in gospodarskega dela statuta.

Ugleden francoski politik, ki biva te dni slučajno v Madridu, je doplniku nekakega južnoameriškega lista izjavil, da republikanska večina g. Zamore plove očitno naprej brez vsakega političnega kompasa.

V Parizu samemu vlada tako v uradnih krogih kakor med publiko samo vedno večja nejevolja nad razvojem stvari v Španiji, ki gredo čedalje bolj rakovo pot zaradi popolne nesposobnosti vlade. Tudi ustavodajna skupščina se ne bavi z ničemer drugim kakor z brezplodnimi debatami, v katerih skušajo profesorji Ossorio, Unamuno in Ortega y Gasset briljirati s svojimi teorijami. Delo v odsekih ne gre naprej; agrarne reforme se ne upa nihče lotiti, deloma zato, ker se večina noče zameriti onim latifundistom, ki so volili za republiko, deloma, ker skupščina ne razpolaga z nobenim strokovnjakom. Francoski levičarski krogi, ki so bili tedaj zainteresirani za strmoglavljenje monarhije in proglašanje republike, so zelo razočarani nad impotencijo in indolencijo svojih prijateljev v Madridu, in obsojajo njihovo kulturnohojno politiko, katera ne bo privedla k ničemer drugemu kakor k povečanju politične in socialne anarhije.

Macia je zadovoljen

Barcelona, 24. avg. AA. Predsednik Macia se je vrnil iz Madrida. Po prihodu je izjavil novinarjem, da je večji optimist po povratku iz Madrida, kakor pa je bil pri svojem odhodu iz Barcelone.

Občni zbor katehetskega društva lav. školije

Maribor, 24. avgusta.

Danes se je vršil v školjskem dijaškem semenišču občni zbor Društva katechetov lavantinske školfije, katerega se je udeležil tudi pomožni škof dr. Tomažič. Občni zbor je vodil kanonik dr. Vrabec. Iz Ljubljane pa je bil navzoč dr. Mihael Opeka. Udeležilo se je običnega zbora okrog 50 katechetov. Udeležba na bi bila mnogo večja, da ne bi bili drugi zadržani vsled začeta sol. Dva važna referata dr. Blümla in prof. Bogoviča sta izpolnila celodnevno zborovanje. Dr. Blüml je predaval o realizaciji katehetske življenske misli med mladino. Globoko načeljen in jasn referat o vzgojnem delu med sodobno mladino v katoliškem akcijskem smislu. Drugi referat je imel prof. Bogovič: Socialno-vzgojna sila in metoda krščanstva, razmišljanje o encikliki »Quadragesimo anno« s socialno-pedagoškega stališča in metodika, ki bi jo naj kateheti in duhovniki uporabili pri reševanju sodobnih socialnih problemov v šoli in zunaj v družabnem življenju.

Sledila je debata o najbolj aktualnih problemih, da se ustvari načelna jasnost za delo kateheta. Med sklepi je posebno važen novi veroučni načrt za srednje šole, ki naj se uvede takoj v celoti v spodnjih starih razredih. Važen je bil istakto razgovor o prireditvi novih učbenikov.

Poročilo tajnika in blaginika kaže, da društvo dobro napreduje in posveča vso pozornost aktualnemu vzgojnemu problemu s strani pedagogike, da porabi pri svojem delu vse zbrane pridobitve modernega vzgojstva ter vodi mladino v teh težkih krizah kolikor mogoče sigurno. Želimo, da bi društvo nadaljevalo svoje delo tudi v bodoče tako uspešno, kakor ga je do sedaj.

Učiteljski pedagoški tečaj v Mariboru

Danes dopoldne ob 9 je bil v Narodnem domu oljovni pedagoški tečaj, na katerega se je zbralo nad 250 učiteljev vse dravske banovine. Tečaj je otvoril predsednik pedagoške centrale strokovni učitelj Anton Osterc ter predstavil predavatelja prof. Dr. Prihoda. Dr. Prihoda je v nemščini predaval ter podal glavne obrisne smernice za reformno šole v vseh kulturnih državah.

Prisrčno slovo od Ant. Grdine

Nocoj, z jeseniškim vlakom ob 8.50 je odpotoval iz domovine voditelj ameriških Slovencev, bivši predsednik KSKJ in predsednik Barogove zveze g. Anton Grdina. Na glavnem kolodvoru se je od njega poslovilo občinstvo na prav prisrčen način. K slovesu so prišli med drugim: izseljeniški komisar g. Fink, predsednik Rafaelove družbe p. Zakrajšek, g. Tensunder in Vestfalle in še mnogi drugi. Tri male deklice, gđine Koširjeva, Kešeloja in Waggerjeva so deklamirale g. Grdini ljubko pesmico v slovo, v imenu »Prosvete Sv. Krištof« in Rafaelove družbe pa sta se poslovila s primernima nagovoroma od Grdine tajnik g. Košir in p. Zakrajšek. G. Grdini in njegovi gospiji so žene izročile v dar ogromne šopke nageljev in rožmarina. Vse pa jima je stiskalo roke. Bežigradski fantje so zapeli troje narodnih pesmi, sodeloval pa je tudi tamburaški zbor. Ginjen se je zahvalil g. Grdina, ponovno zatrjujoč, da ameriški Slovenci ne bodo pozabili domovine. Med burnimi klici »Živel Grdina! Živeli ameriški Slovenci!« je odpeljal vlak odličnega našega rojaka proti tujini, sedanjí njegovi novi domovini.

Hmelj

Nürnberg, 24. avg. tg. Na današnji trg ni bilo pripeljanega nobenega blaga. Kljub temu pa je bilo prodanih 20 bal tetnastkega zgodnjega hmelja letošnje žetve najboljši kakovosti po ceni 50 do 60 mark. Za inozemski hmelj in za lanski hmelj ni bilo nobene kupčije.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo trške Ede Saborsky & Co. Dunaj.) Pripeljanih je bilo na trg 2544 goveda. Iz Jugoslavije 235. Cene: volji najboljši 1.65—1.70, I. 1.35—1.50, II. 1.25—1.30, III. 1.10—1.15, krave I. 1.40—1.20, II. 0.80—0.90, biki 0.80—1.15, glavna živina 0.50—0.80. Tendence: Cene so v splošnem ostale neizpremenjene.

Belgrad, 24. avgusta AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je povišan Frano Emer, tehnični svetnik tehničnega oddelka v Kranju, v 5. skupini, za višjega tehničnega svetnika v 4. skupini, I. stopnji, za tehničnega svetnika v 5. skupini pa je povišan Josip Stolf, višji tehnični pristav tehničnega oddelka banke uprave v Ljubljani, dopdaj v 6. skupini.

XI. skupščina Jugosl. učiteljstva

Belgrad, 24. avgusta. Ž. XI. skupščina Jugoslovskega učiteljskega združenja je danes nadaljevala in dokončala svoje delo. Dopoldne je najprej imel vseučiliški profesor dr. Corović predavanje o jugoslovskega misli v zgodovini. Nato so odbori podali poročila o svojem delovanju in je bila med drugim sprejeta tudi končna resolucija. V resoluciji se najprej izraža zahvala Nj. Vel. kralju Aleksandru I. za njegovo podporo in sodelovanje. V naslednjih besedah: »XI. glavna skupščina JUU izjavlja najiskrenejšo zahvalo Nj. Vel. kralju Aleksandru I. za lastnoročno pismo, poslano jugoslovskega učiteljskega združenja, v katerem se najlepše govori o učiteljskem delu in JUU. Naš največji voditelj nam je pokazal v preteklosti in sedanjosti s svojim lepim primerom, kako se služi domovini. In učitelji so mu vedno sledili, tako v vojni do osvoboditve jugoslovskega naroda kakor tudi v miru, na delu za prosep in prosveto naše prelepe domovine. Nasemu največjemu jugoslovskega voditelju Kralju Aleksandru obljubljamo, da mu bomo k graditvi srečne in močne domovine pomagali z vsem srcem, z vso svojo miselnostjo in z vsemi svojimi silami. Živel Naš Kralj Aleksander I. Istotako se je izrazila zahvala prosvetnemu ministru. Glede zveznih vprašanj pa so resolucije sledeče: Skupščina pozdravlja pristopitev organizacij onih učiteljev, ki so do sedaj bili v posebnih organizacijah izven združenja in z navdušenjem pozdravljajo svoje nove sodelavce. Istotako je učiteljsko soglasno s sklepom izredne učiteljske skupščine v Zagrebu 30. junija t. l., da se vse tamkajšnje premično in nepremično imetje izroči v uporabo vsega učiteljstva.

Zahteve učiteljev

Za prvo nalogo smatramo, da sestavijo pod okvir JUU vse gospodarske in socialne ustanove, in da se postavijo na zadrzni temelj in to tako, da bodo one dale velike organizacijske centre. Kot najvažnejše in prvo potrebo smatramo ustanovitev učiteljske kreditne zadruge in prošnje prosvetnega ministra, da na svoj pristavek na načrt, ki so mu ga izročili. Glavna skupščina daje pooblastilo izvršnemu odboru, da odkupi zemljišče od belgrajske občine za dom JUU. Po ureditvi tega vprašanja naj se pristojni k graditvi učiteljskih domov in zgradb.

lišč po raznih klimatskih mestih naše države. Fond za samopomoč naj se po možnosti uredi za vse banovinske sekcije in zadrzne osnove. Glavna skupščina daje pooblastilo izvršnemu odboru, da izdaja organ »JUU«, to je otroški list »Jugoslavenec«, ki naj služi vzgoji jugoslovskega mladega naroda. Istotako se pooblastila izvršni odbor, da izdaja pedagoško knjižnico. Pozivljajo se vsi učitelji, da delajo na sirjenju teh dveh organov, in prosijo prosvetnega ministra, da čimprej izda pravilnik k zakonu o narodnih šolah, od katerega učitelji pričakujejo, da bo uredil vsa sporna vprašanja. Glede petletnega šolanja na učiteljskih prosijo, da se poslednje leto uporabi za praktično delo v šoli. Prosijo, da se v šole postavijo prvostopne učiteljske moči za vse predmete, posebno pozornost pa naj se pokloni poučevanju učiteljev na polju kmetijstva, zadrznosti, sokolstva itd. Vse učiteljske šole naj bodo po možnosti v središčih banovit z internatsko ureditvijo. Prosijo, da se čimprej spopolnijo vsa izpraznjena nadzorniška mesta, da naj bo nadzorniški položaj stalen. Naj se šolske zgradbe in učiteljska stanovanja zidajo po načrtu, ter naj se za njih po vseh banovinah stvorijo fond. Istotako prosijo za opremo in učila. Dalje, da naj se za čas šolskih počitnic ustanavljajo razni tečaji za vzgojo učiteljev, da naj se premeščanje učiteljev med šolskim letom po možnosti ne izvrši, ker to škoduje pouku. Dalje naj se reši vprašanje stanoarine na ta način, da bo država stanoarino sama pobirala od šolskih odborov in jo učiteljem izplačala v mesečno plačo obvezno. Omoženim učiteljem naj bi se dale polne osebne doklade. Dalje naj bi se dalo učiteljem kurjavo, brez oziroma ali imajo stanovanje v naturi, ali ne, da se upraviteljem šol doda učiteljski dodatek, ki bi odgovarjal številu oddelkov, da naj se uredi dolžnost učiteljev v izvršnem delu tako, da ne motijo njih šolskega dela in da ne sklopijo njih materialnih interesov. Končno, da naj se v sporazumu z vojnim ministrom izdela pravilnik o stalnih avasiljskih tečajih v vojski. Ta resolucija je bila sprejeta, nakar se je pristopilo izvršni vrhovnega odbora, katerega predsednik je mjan Rado.

Za Francijo tudi Poljska?

Pomenljivo glas poljskega lista

Varšava, 24. avg. AA. »Gazeta Poljska« pri naša članek pod naslovom »Francija in Sovjeti«, v katerem komentira francosko-sovjetska pogajanja in ugotavlja, da so ta pogajanja, kakor vse kaže, dovedla do pozitivnih rezultatov. Ni dvoma, pravi list, da je bila poljska vlada lojalno obveščena o teh pogajanjih po zavezniški Franciji. Vsekakor na polji k okrepljeni miru, pravi list, zbudi živo zanimanje, a tak korak bi bila tudi sklenitev francosko-sovjetskega pakta. Najnovejša evolucija sovjetske zunanje politike kaže, da nenehno pri sovjetih v resnici vladajo želja po miru, ki je tako neobhodno potreben za izvedbo njihovega gospodarskega načrta.

Nato omenja list izjavo, ki jo je poljski zunanji

minister Zaleski v januarju dal v evropskem odboru, v kateri je naglasil željo Poljske, naj bi se poljsko-sovjetski odnosi stabilizirali in normalizirali. List hkrati opozarja na to, da je minister Zaleski pri isti priliki izjavil, da pomeni povabilo sovjetov k sodelovanju v vseevropskem odboru najbolj dokaz, kako absurde so pripovedke o dozdajni protisovjetski blokadi. Sklenitev pakta o nenapadanju med Francijo in sovjeti, končuje list, naj ustvari atmosfero vzajemnega zaupanja, ki bo minirala mednarodno sodelovanje in javno mnenje onih držav, ki si žele tega sodelovanja. Na koncu list z zadovoljenim ugotavlja pozitivni rezultat sedanjih sovjetskih pogajanj in izraža željo, naj bi ta rezultat doprinesel k stabilizaciji miru.

Nova madjarska vlada

Budimpešta, 24. avg. Z. Iz dekreta, s katerim se ustavična vlada, se vidi, da so v zadnjem času pripravljene se nekatere spremembe. Tako je Mayr postavil za ministra socialne politike. Nadalje ni ukinjeno ministvo socialne politike, temveč je to ministvo poverjeno prosvetnemu ministru. Značilno je, da je porilel prosvetnega ministrstva dobil prvak krščanske gospodarske stranke, duhovnik Aleksander Ernst. Člani nove vlade so odšli danes v Gődö, kjer so položili prisego. Najprej je prisegel grof Karolyi v prisotnosti grofa Zechena, stražarja madjarske kraljeve zbornice. Prisegi ostalih članov vlade sta prisostvovala grof Karolyi in Zecheny. Pri tej priliki je imel Horthy govor in pozval navzoče ministre na intenzivno delo v interesu države. Člani vlade so se vrnili popoldne ob 4 v Budimpešto in takoj odšli v svoja ministristva, kjer so jim stari ministri izročili posle. Danes zvečer bo prva seja ministrskega sveta, na

kateri bo redigirano poročilo za javnost. Današnji »Reggel« prišaja izjavo novih ministrov. Minister Kenez je izjavil, da se mora v Madjarski zagotoviti vsakemu človeku delo in življenje. Državni tajnik Varga je izjavil, da je v finančnem ministristvu pripravil vse navedbe, ki se nanašajo na varčevanje in redukcijo plač ter na povišanje davkov. V finančnem ministristvu bo sodeloval tudi znanstvi minister Valko. Prosvetni minister Ernst je izjavil, da v Madjarski diplomirano dijaštvo komaj najde dela. Zato je potrebno, da se uvede numerus clausus ne le na univerzah, temveč tudi v srednjih šolah, tako da srednje šole končajo le mladinci, ki so duševno sposobni. »Reggel« piše nadalje, da bo v torek sklican sešalek odbora triinšestdeseti. Ni izključeno, da bo v najkrajšem času sklican parlament že zaradi tega, ker je podal član odbora grof Hladig ostavko in ščeje na odbor sedaj le 32 članov.

Prostozidarski kongres v Parizu

Snovanje mladinskih lož

Pariz, 24. avg. Zadnja leta so se vršili mednarodni prostozidarski kongresi v Baslu, na Dunaju, Antwerpnu in v Ženevi. Te dni pa zboruje mednarodna prostozidarska liga ob priliki kolonialne razstave v Parizu. Tudi tokrat se je frimasonom posrečilo, da so od raznih držav dobili zelo mišljeno vožnje. Značilen je tokratni frimasonski kongres radi tega, ker vzporedno z njim zboruje več strokovnih konferenc, tako žurnalistov, pisateljev, zdravnikov in advokatov, za katere so prostozidari napravili nekakšen informativen tečaj, kjer jih seznanjajo s svojim delom in metodami v organizaciji. V kratkem se bo vršil v Parizu tudi II. prostozidarski mladinski kongres. Privklrat bo podano poročilo o gibanju frimasonskih ženskih odsekov v posameznih deželah. Dalje delajo pro-

slozidari na organizaciji medsebojnih študijskih obiskov, za katere bodo skušali predvsem zainteresirati mladino. Zanimivo je pri tem dejstvo, da so se z letim vprašanjem bavili tudi socialisti na svojem dunajskem kongresu.

»Rosenkreuzitter«.

Z Dunaja poročajo: Prošlo leto so prostozidari obnovili v Belgiji organizacijo takozvanih Rosenkreuzerjev, ki je stara sicer že okrog 150 let, a se praktično že več kot 100 let ni uveljavljala. Sedaj pa se je prostozidarjem posrečilo, da so jo poživili in jo ustanovili v Belgiji, Franciji, Nemčiji in v Jugoslaviji. Prejtnji teden se je tudi na Dunaju osnovala posebna loža Rosenkreuzerjev. Ta paouga prostozidarskih lož se udeležuje predvsem literarno.

Otvoritev Narodnega sobranja

Izvirno »Slovenec«.

Sofija, 21. avgusta.

Redko kdaj se je zbralo k otvoritvi »narodnega sobranja« toliko ljudi kot danes, redko kdaj so bili kralj, ministri in poslanci tako živahno ukamirani kot danes. Na bulevardu Cara Osvoboditelja, isto imenovanem trgu in v državnem zboru samem se je trlo ljudi. Mnogiča je burno pozdravljala kralja, ki je ob polni z avtomobilom prispel iz dvorca. Pred vhom v sobranje je stala častna straža, ki je kralju izkazala vojaško čast. Istotako so ga pričakovali zbrani ministri in nekateri uglednejši poslanci ter bivši ministri. Z grobovitimi žuravci klici in ploskanjem je bil kraljev prihod pozdravljen v seji dvorani. Vsi poslanci ter občinstvo so stoji pozdravljali kralja. Tudi komunisti so vskali. Kralj odide k prestolu. Desno se postavi min. predsednik Malinov, levo kralja pa njegov svetnik Grucev. V tem trenutku, ko izroča svetnik Grucev kralju prestolni govor, vzkliknejo komunistični poslanci: Dol s fašistovsko diktaturo! Naj živi delavskokmetijska vlada! ter posamezno zapuščajo dvorano. Kralj jih pogleda, se lahno nasmehe ter začne z jasnim glasom čitati prestolni govor. Prestolni govor, med drugim ome-

nja hudo gospodarsko krizo zlasti kmela ter je vlada odločna, da pridele na pomoč, dasi bo država utrpela radi tega ogromne žrtve. Ena od prvih nalog novega sobranja bo, spraviti v ravno ves državne finance. Vlada bo dalje predlagala reorganiziranje zemljedejskih in obrtnih kreditov. Skrbela bo za delavce v socialni zakonodaji, poskrbela bo, da se z energičnim državnim posredovanjem omili razredni boj. Vse te reforme pa so nemogoče, ako v državi sami ne vlada red in mir, za kar bo pa vlada z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago, skrbela. Osiguranje mednarodnega miru in mednarodno sodelovanje je eden največjih idealov današnje svetovne politike. To so tudi naši Bolgarija bo iskala ohranitev in poglobitev dobrih sosednih razmer in za ojačitev prijateljstva z velikimi silami. Ona potrebuje njihovega popolnega zaupanja in izdatne podpore. Vlada bo stremela, da razčisti pota do njih in hitro likvidira mnoge sporne zadeve, katere so še višje med nami in nekaterimi drugimi državami. Dalje se omenja potreba rešiti se v tej seji nekaj zakon-skih predlogov za kontrolo kartelov in monopolnih cen, 2. zakon za organizacijo in pomoč obrtnikom, 3. zakon za nakup in izvoz žita, 4. zakon o budžetu in kontroli državnih in občinskih izdatkov, 5. zakon o direktnih davkih, 6. zakon o davkih.

Po prečitani prestolne govora, ki je bil burno pozdravljen, je kralj zapustil dvorano, bo-